

04070, м. Київ, вул. Борисоглібська, буд. 3, 5-й поверх,
тел: +38 (044) 392-73-71
email: info@unba.org.ua, веб-сайт: www.unba.org.ua

5th floor, 3 Borysoglibska st., Kyiv, 04070, Ukraine
phone: +38 (044) 392-73-71
email: info@unba.org.ua, web-site: www.unba.org.ua

**Зауваження Національної асоціації адвокатів України до
проекту Закону «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу
України та інших законодавчих актів щодо удосконалення роботи
Бюро економічної безпеки України»
(реєстр. № 10440 від 29.01.2024)**

Проект Закону України № 10440 розроблено в рамках реалізації фіскальних структурних реформ, передбачених Меморандумом про економічну та фінансову політику від 24 березня 2023 року та від 19 червня 2023 року, з метою удосконалення правових засад діяльності Бюро економічної безпеки України, зокрема, в частині, що стосуються виконання ухвал слідчого судді, суду про тимчасовий доступ до речей і документів та про обшук іншого володіння, а також підслідності окремих кримінальних правопорушень.

НААУ загалом схвально оцінює запропоновані зміни та вважає їх такими, що заслуговують на підтримання. Водночас окремі положення законопроекту потребують доопрацювання.

	Редакція законопроекту № 10440	Зауваження та пропозиції
Кримінальний процесуальний кодекс України		
1	Стаття 147. Частина 4. У кримінальних провадженнях, досудове розслідування яких віднесено до підслідності Бюро економічної безпеки України, письмові доручення на проведення слідчих (розшукових) дій, за винятком негласних слідчих (розшукових) дій, надаються детективом Бюро економічної безпеки України або прокурором, який здійснює процесуальне керівництво відповідному кримінальному провадженні, виключно підрозділам детективів або оперативно-технічним підрозділам Бюро економічної безпеки України У разі наявності об'єктивних обставин, що унеможливають виконання підрозділом детективів або оперативно-технічним	Вказане положення мало б позитивний ефект у разі запровадження – шляхом відокремлення від компетенції інших органів досудового розслідування (СБУ, ДБР, Нацполіції). Проте фактично ця норма нівелюється абзацом другим запропонованої редакції ч. 4 ст. 41 КПК України, яка встановлює винятки з цього правила. Крім того, запропонована норма абз. 2 ч. 4 ст. 41 КПК встановлює, що такі слідчі (розшукові) дії, якщо вони проводяться іншим органом досудового розслідування, – мають проводитися за обов'язкової участі детектива БЕБ. Це створює правовий нонсенс – не зрозуміло, нащо за таких умов проводити слідчі (розшукові) дії іншим органом.

підрозділом Бюро економічної безпеки України письмового доручення на проведення слідчих (розшукових) дій, таке доручення може бути надано детективом Бюро економічної безпеки України або прокурором, який здійснює процесуальне керівництво у відповідному кримінальному провадженні, оперативному підрозділу іншого органу досудового розслідування, водночас проведення таких слідчих (розшукових) дій здійснюється за обов'язкової участі детектива Бюро економічної безпеки України	Але в цілому напрям законотворчої ініціативи правильний. На наше переконання, підслідність має бути дотримана і при виконанні доручень слідчого (прокурора)
2 Стаття 165. Частина 5. У кримінальних провадженнях, досудове розслідування яких віднесено до підслідності Бюро економічної безпеки України, виконання ухвали слідчого судді, суду про тимчасовий доступ до речей і документів суб'єкта підприємницької діяльності здійснюється у присутності представника Ради бізнес-омбудсмена, крім випадків, передбачених абзацом четвертим цієї частини. Особа, якій надається право на тимчасовий доступ до речей і документів суб'єкта підприємницької діяльності, зобов'язана повідомити Раді бізнес-омбудсмена про здійснення тимчасового доступу до речей і документів не пізніше ніж протягом чотирьох годин до початку виконання ухвали. Представник Ради бізнес-омбудсмена під час виконання ухвали слідчого судді, суду про тимчасовий доступ до речей і документів користується правами і виконує обов'язки, передбачені цим Кодексом для представника юридичної особи. Нез'явлення представника Ради бізнес-омбудсмена за умови завчасного повідомлення йому не перешкоджає виконанню ухвали слідчого судді, суду	На нашу думку, участь представника Ради бізнес-омбудсмена буде більш-менш реальною тільки в столиці або великих обласних центрах. Залишається незрозумілим, яким саме чином орган досудового розслідування має залучати представника Ради бізнес-омбудсмена, оскільки така Рада має обмежену кількість представників. Окремо заслуговують уваги функції та повноваження представника Ради бізнес-омбудсмена. Фактично участь такого представника Ради жодним чином не гарантує дотримання прав суб'єктів господарювання, оскільки будь-яких додаткових повноважень представник Ради не має, а навіть менше ніж адвокат під час обшуку. У разі прийняття парламентом запропонованої зміни про наділення представників Ради формально визначеними повноваженнями, сам факт участі представника Ради не зупинить ОДР від можливих протиправних дій. Окрім цього, вказану Раду бізнес-омбудсмена утворено не законом, а підзаконним актом – постановою Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 р. № 691 «Про утворення Ради бізнес-омбудсмена», що ставить запроповану норму КПК України, у залежність від норм підзаконного акта, що є нелогічним і може

		бути предметом маніпуляцій з боку урядовців.
3	Стаття 165. Частина 6. У кримінальних провадженнях, досудове розслідування яких віднесено до підслідності Бюро економічної безпеки України, виконання ухвали слідчого судді, суду про тимчасовий доступ до речей і документів суб'єкта підприємницької діяльності, постановленої на підставі клопотання сторони обвинувачення, здійснюється за обов'язкової участі детектива Бюро економічної безпеки України. Відсутність представника органів Бюро економічної безпеки України за умови завчасного повідомлення їм не перешкоджає виконанню ухвали слідчого судді, суду	Запропонована норма фактично нівелює судовий контроль досудового розслідування, адже більш логічним було б прямо зобов'язати слідчого суддю при постановленні ухвал про тимчасовий доступ до речей і документів перевіряти дотримання підслідності в цьому досудовому розслідуванні.
4	Стаття 214. Частина 4. Слідчий, прокурор, ... , за винятком випадків, передбачених цією статтею. Службовій особі, уповноваженій на прийняття та реєстрацію заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення в органі досудового розслідування, іншому ніж орган Бюро економічної безпеки України, яка отримала заяву чи повідомлення про кримінальне правопорушення, віднесене до підслідності Бюро економічної безпеки України, заборонено вносити відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань... Частина 6. Слідчий, ... Якщо відомості про кримінальне правопорушення внесені до Єдиного реєстру досудових розслідувань з порушенням правил підслідності, прокурор зобов'язаний невідкладно визначити підслідність за відповідним органом досудового розслідування та передати наявні матеріали	Норму статті 214 КПК України запропоновано доповнити новими абзацами у ч.ч. 4, 6 які нібито покликані забезпечити належну підслідність кримінального правопорушення, яке належить до підслідності Бюро економічної безпеки України. Водночас вказані доповнення норми фактично пом'якшують заборону відмови у прийнятті та реєстрації заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення.

	кримінального провадження до відповідного органу досудового розслідування та доручити проведення досудового розслідування.	
5	Стаття 216. ... Частина 3. Детективи органів Бюро економічної безпеки України здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень, передбачених: 1) статтями 199, 200, 201, 203-2, 204, 205-1, 206, 212, 212-1, 218-1, 219, 220-1, 220-2, 222, 222-1, 223-1, 224, 229, 231, 232, 232-1, 232-2, 233, 305 Кримінального кодексу України; ...	Запропоновані зміни виводять із підслідності СБУ з передачею БЕБ як товарну контрабанду (ст. 201 КК), так і контрабанду наркотичних засобів, психотропних речовин тощо (ст. 305 КК), що вірно в першому випадку, але сумнівно в другому.
6	Стаття 236. Частина 1. Ухвала про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи може У кримінальних провадженнях, досудове розслідування яких віднесено до підслідності Бюро економічної безпеки України, виконання ухвали слідчого судді, суду про дозвіл на обшук іншого володіння суб'єкта підприємницької діяльності здійснюється у присутності представника Ради бізнес-омбудсмена, крім випадків, передбачених цим абзацом. Слідчий, прокурор зобов'язаний повідомити Раді бізнес-омбудсмена про проведення обшуку іншого володіння суб'єкта підприємницької діяльності не пізніше ніж протягом чотирьох годин до початку його проведення. У разі виявлення слідчим, прокурором перед виконанням ухвали слідчого судді, суду, що йдеться про обшук іншого володіння суб'єкта підприємницької діяльності, він зобов'язаний невідкладно повідомити Раду бізнес-омбудсмена і не розпочинати його проведення до моменту прибуття представника Ради бізнес-омбудсмена, але не довше двох годин. Слідчий, прокурор зобов'язаний допустити представника Ради бізнес-омбудсмена до проведення обшуку на	Частиною першу ст. 236 КПК України пропонують доповнити абзацами, що врегульовують участь представника Ради бізнес-омбудсмена в проведенні обшуку, у цілому за аналогією з тимчасовим доступом. При цьому у запропонованих положеннях зазначено, що у разі виявлення слідчим, прокурором перед виконанням ухвали слідчого судді, суду, що йдеться про обшук іншого володіння суб'єкта підприємницької діяльності, він зобов'язаний невідкладно повідомити Раду бізнес-омбудсмена і не розпочинати його проведення до моменту прибуття представника Ради бізнес-омбудсмена, але не довше двох годин. І якщо для Києва та обласних центрів вказаний час є адекватним, то при обшуках у віддалених районах такого часу може не вистачити для участі в обшуку. При цьому запропонованими нормами передбачено, що нез'явлення представника Ради бізнес-омбудсмена за умови завчасного повідомлення йому не перешкоджає виконання ухвали про дозвіл на обшук іншого володіння суб'єкта підприємницької діяльності, що робить цю норму декларативною, а не реальною.

будь-якому етапі його проведення. Представник Ради бізнес-омбудсмена під час виконання ухвали слідчого судді, суду про обшук іншого володіння користується правами і виконує обов'язки, передбачені цим Кодексом для представника юридичної особи. Нез'явлення представника Ради бізнес-омбудсмена за умови завчасного повідомлення йому не перешкоджає виконанню ухвали про дозвіл на обшук іншого володіння суб'єкта підприємницької діяльності. У кримінальних провадженнях, досудове розслідування яких віднесено до підслідності Бюро економічної безпеки України, виконання ухвали слідчого судді, суду про дозвіл на обшук іншого володіння суб'єкта підприємницької діяльності здійснюється з обов'язковою участю детектива Бюро економічної безпеки України. Відсутність детектива Бюро економічної безпеки України за умови завчасного повідомлення їм не перешкоджає виконанню ухвали слідчого судді, суду ...	
Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»	
7 Стаття 18. Обов'язки державних органів, що мають контрольні повноваження ... Частина 2. Контролюючі органи та митні органи зобов'язані: ... Спеціальні органи по боротьбі з організованою злочинністю мають право надавати письмові доручення контролюючим та/або митним органам з підстав, передбачених цим пунктом, виключно з урахуванням правил підслідності кримінальних правопорушень, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України. ...	Фактично це положення зобов'язує посадових осіб контролюючих і митних органів перевіряти підслідність, що є невласивою таким особам функцією

*Зауваження та пропозиції до законопроекту підготовлено головою Комітету НААУ з питань кримінального права та процесу **Моїсєєвою Анжелікою Анатоліївною**, членами Комітету **Нерсесяном Арменом Сабіровичем** та **Ковалем Богданом Вікторовичем**.*